

Programmabegroting 2018

Ontwerpbegroting vastgesteld door het dagelijks bestuur op 12 april 2017

Inhoud

Inhoud.....	1
I ALGEMENE DOELSTELLINGEN EN ONTWIKKELINGEN	3
1. Inleiding	3
2. Visie, missie en kernwaarden	3
3. Bestuur	4
4. Planfiguren	5
5. Ontwikkelingen	5
6. Financiële uitgangspunten van de begroting 2018	8
II KRITISCHE PRESTATIE-INDICATOREN.....	9
1. Algemene kentallen	9
2. Vergunningen en meldingen.....	10
3. Toezicht en handhaving	11
4. Expertise en advies	12
III FINANCIEN	13
1. Algemeen	13
2. Baten	14
3. Lasten.....	15
4. Resultaatbestemming.....	16
IV VERPLICHTE PARAGRAFEN	17
1. Inleiding	17
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	18
2.1 Risicobeheersing.....	18
2.2 Begripsbepaling en wettelijk kader	18
2.3 Relatie weerstandsvermogen en risicomanagement.....	19
2.4 Benodigde weerstandscapaciteit OZHZ.....	20
2.5 Weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit	26
2.6 Kentallen	27
3. Onderhoud kapitaalgoederen	28
4. Financiering	29
4.1 Algemene ontwikkelingen	29
4.2 Risicobeheer	29
4.3 Renterisicobeheer	29
4.4 Kasgeldlimiet.....	29
4.5 Renterisico norm	30

4.6	Relatiebeheer.....	30
4.7	Leningenportefeuille.....	30
5.	Bedrijfsvoering.....	31
5.1	Personeel & Organisatie	31
5.2	ICT	32
5.3	Financiën	33
5.4	Kwaliteitszorg	33
V	BIJLAGEN	34
Bijlage 1	Omzet 2017 en 2018	34
Bijlage 2	Informatie voor verbonden partijen	36
Bijlage 3	Zienswijzen begroting 2018	37

I ALGEMENE DOELSTELLINGEN EN ONTWIKKELINGEN

1. Inleiding

Op 1 januari 2011 startte de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) als eerste omgevingsdienst in Nederland. In OZHZ hebben gemeenten en provincie hun krachten gebundeld voor de uitvoering van omgevingstaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast brengt OZHZ expertise in bij trajecten van (duurzaam) ruimtelijk beheer en -ontwikkeling.

In de achterliggende jaren is hard gewerkt aan het kwaliteitsniveau van de dienstverlening, de relatie met de bestuurlijke en ambtelijke opdrachtgevers en verdere optimalisering van de bedrijfsvoering. OZHZ is daar steeds beter in geworden, en dat laten de jaarstukken over de afgelopen jaren ook zien. Met behoud van het goede is in 2016 een traject in gang gezet om de organisatie voor te bereiden op nieuwe ontwikkelingen. Idee daarbij is onder andere dat OZHZ en zijn medewerkers nog meer in staat moeten zijn op goede wijze en op het juiste moment mee te denken met de opdrachtgevers. Met name bij uitvoering van de komende Omgevingswet. Die nieuwe wet vergt dat de organisatie en haar mensen nog meer oplossingsgericht en met integrale blik een bijdrage kunnen leveren aan maatschappelijk gewenste ontwikkelingen. In 2017 is daartoe een organisatiewijziging doorgevoerd waarbij de wendbaarheid en interne samenwerkingsmogelijkheden binnen de organisatie zijn vergroot en sprake is van minder managementdichtheid. De sturing is daarnaast zodanig aangepast dat medewerkers meer verantwoordelijkheid krijgen en ook kunnen nemen voor hun werk. De organisatiewijziging is ingegaan op 1 april 2017, het traject om de sturing verder in te richten loopt nog verder door in 2017 en zal naar verwachting ook in 2018 verder worden ingeregeld. Zonder meer een uitdaging voor medewerkers, managers en bestuurders van OZHZ!

2. Visie, missie en kernwaarden

“De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid draagt bij aan een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving.”

“De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid voert omgevingstaken uit voor de provincie Zuid-Holland en de gemeenten in Zuid-Holland Zuid. OZHZ verleent vergunningen, handhaaft waar nodig en handelt klachten af. Specialisten op het gebied van lucht, geluid, bodem en externe veiligheid ondersteunen bij het opstellen van ruimtelijke plannen. Ook houdt OZHZ toezicht op natuurgebieden in de provincie. OZHZ voert deze taken efficiënt en met kennis van het gebied uit en draagt daarmee bij aan een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving.”

“OZHZ creëert samen met de gemeenten en de provincie een veilige, gezonde, duurzame en economische vitale leefomgeving voor inwoners en bedrijven. De medewerkers van OZHZ doen dat op een transparante, oplossingsgerichte, efficiënte wijze, met kennis van het gebied. De focus ligt daarbij op het leveren van een concrete bijdrage aan maatschappelijk gewenste ontwikkelingen. OZHZ biedt daarvoor een professionele werkomgeving, geeft ruimte aan de eigen ontwikkeling en stimuleert integraal denken en handelen.”

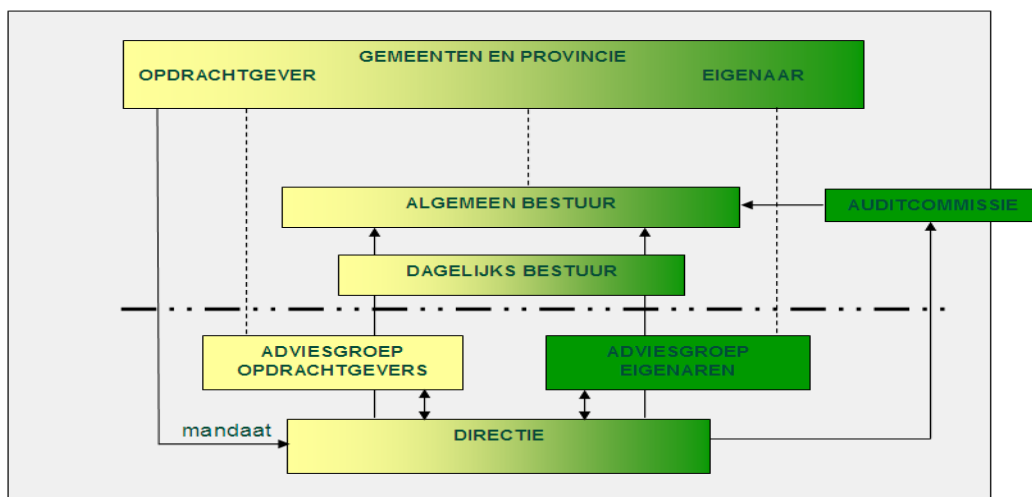
3. Bestuur

De colleges van de 17 gemeenten in Zuid-Holland Zuid en dat van de provincie Zuid-Holland nemen deel in de gemeenschappelijke regeling. Het algemeen bestuur (AB) wordt gevormd door 17 wethouders en 2 gedeputeerden. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het beheer van de dienst en de algemene kwaliteit van werken is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur (DB). De gemeenten en de provincie zijn bovendien individueel opdrachtgever van OZHZ en blijven individueel bestuurlijk verantwoordelijk voor de verschillende beleidsvelden. Het opdrachtgeverschap voor regiobrede taken en -programma's, alsmede de zorg voor een uniform uitvoeringsbeleid, is voorbehouden aan het AB.

De Auditcommissie, bestaande uit 3 leden van het AB, adviseert het AB over financiële zaken en bedrijfsvoeringsaspecten, in het bijzonder over de gang van zaken rond beleid en de financiële zaken die ermee samenhangen (planning en control cyclus). De Auditcommissie heeft als aandachtsgebied alle activiteiten die van belang zijn voor een goede beheersing van OZHZ op het gebied van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid in het kader van de kader stellende en controlerende verantwoordelijkheid van het AB.

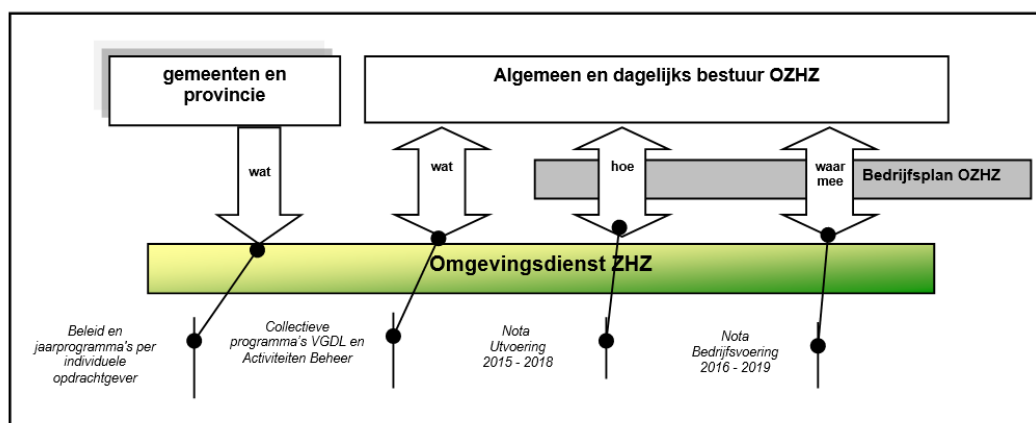
De directeur van OZHZ is primair verantwoording verschuldigd over het functioneren van de dienst aan het DB. Ter voorbereiding op de bestuursvergaderingen adviseren twee adviesgroepen de directie vanuit de collectieve opdrachtgeverrol (de Adviesgroep Opdrachtgevers, of AGO) en vanuit de eigenaarsrol (de Adviesgroep Eigenaren, of AGE). Beide adviesgroepen zijn te beschouwen als 'kernteam' zoals dat ook bij andere gemeenschappelijke regelingen in de regio functioneert. Beide adviesgroepen functioneren naar volle tevredenheid van directie en bestuur van OZHZ.

Schematisch:

4. Planfiguren

OZHZ werkt met vier planfiguren. De opdrachten voor OZHZ (het Wat) worden vastgelegd in de individuele jaarprogramma's per deelnemer en in de collectieve regionale (ontwikkel) programma's over Veiligheid, Gezondheid, Duurzaamheid en Leefbaarheid, alsmede Activiteiten Beheer. De wijze waarop de dienst de taken uitvoert (het Hoe) is vastgelegd in de Nota Uitvoering 2015 – 2018 (vastgesteld door het AB op 11 maart 2015). Waarmee OZHZ de taken uitvoert (mensen en middelen) is uitgewerkt in de jaarlijkse begroting en in de Nota Bedrijfsvoering 2016 – 2019 (vastgesteld door het DB op 18 februari 2016). Het AB vervult zowel de rol van collectief eigenaar als die van collectief opdrachtgever. Schematisch ziet dat er als volgt uit:

5. Ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt kort stilgestaan bij een aantal ontwikkelingen waarmee OZHZ als gemeenschappelijke regeling of als uitvoerder van omgevingstaken te maken heeft.

Fusies van gemeenten

In de context van de gemeenschappelijke regeling kunnen in de eerste plaats drie voorgenomen fusies van gemeenten worden genoemd:

- De herindeling van de gemeenten Leerdam, Zederik en Vianen;
- De herindeling van de gemeente Giessenlanden en Molenwaard;
- De herindeling van de gemeenten in de Hoeksche Waard.

Begin 2017 heeft OZHZ samen met de VRZHZ en de DGJZHZ een zienswijze ingediend op het herindelingsontwerp van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. In de zienswijze wordt de hoop uitgesproken dat de nieuwe fusiegemeente onderdeel blijft uitmaken van Zuid-Holland, en daarmee van de regio Zuid-Holland Zuid. Daarnaast zijn opmerkingen gemaakt over het proces van herindeling, de inhoud en frictiekosten. Voor wat betreft de inhoud van de zienswijze koos het bestuur voor een zakelijke insteek, zowel aan de positieve kant (indien er taken bij komen) als aan de negatieve kant (indien er taken wegvallen). Eerder was al uitgesproken dat OZHZ optimaal zal meewerken aan kostenreductie voor de toetreders, maar ook dat de taken die OZHZ thans uitvoert voor Leerdam en Zederik niet budgetneutraal aan de gemeenschappelijke regeling kunnen worden onttrokken. De achterblijvende deelnemers mogen immers niet met de kosten van uittreding worden geconfronteerd. Deze kosten zullen duidelijk in beeld moeten worden gebracht, waarbij zeker geen sprake zal zijn van een beperkt financieel effect zoals in het herindelingsontwerp was vermeld. Om de ontvlechting (mocht het

daartoe komen) zorgvuldig te laten verlopen en de publieke kosten zoveel mogelijk te mitigeren en met elkaar te delen is het wenselijk dat dit traject voor alle partijen duidelijk verloopt. In dat kader is bijvoorbeeld ook gewezen op het lopende traject om te komen tot een sociaal plan waarbij de drie gemeenschappelijke regelingen niet zijn betrokken. In lijn met eerdere brieven over dit onderwerp is er tevens op gewezen dat de Wet arhi de uittredingsbepalingen uit de gemeenschappelijke regelingen ook niet buiten werking stelt. Rond de zomer van 2017 moet duidelijk zijn hoe de provincie Utrecht de ingekomen zienswijzen heeft verwerkt.

Begin 2017 heeft OZHZ ook een zienswijze ingediend op het herindelingsontwerp van de nieuwe gemeente Alblasserwaard waarin Giessenlanden en Molenwaard per 1 januari 2019 zullen opgaan. Strekking van de zienswijze is dat OZHZ graag de Wabobrede taakuitvoering wil doen voor de nieuwe gemeente en bij het verdere fusietraject wordt betrokken. OZHZ voert al een Wabobreed takenpakket uit voor Giessenlanden, maar niet voor Molenwaard.

De herindeling van de gemeenten in de Hoeksche Waard, per 1 januari 2019, lijkt vooralsnog geen consequenties te hebben voor OZHZ. De nieuwe fusiegemeente zal binnen het algemeen bestuur van OZHZ één van de grote spelers worden.

Versterken van de betrokkenheid van de raden bij gemeenschappelijke regelingen

OZHZ is actief betrokken in het regionale traject onder de noemer 'Grip op GR-en'. Centraal hierin staat de vraag hoe raadsleden beter in positie kunnen worden gebracht ten aanzien van de gemeenschappelijke regelingen. Het traject in Zuid-Holland Zuid richt zich in deze fase vooral op de VRZHZ, DGJZHZ en OZHZ. In de eerste helft van 2017 worden de ideeën en aanbevelingen van de denktank bestaande uit een aantal raadsleden gepresenteerd aan de raden, colleges en GR-en. In het DB en AB van OZHZ en in wisselwerking met de colleges als deelnemer in de GR wordt in de loop van 2017 bepaald hoe de aanbevelingen van de denktank kunnen leiden tot verdere transparantie over OZHZ in de relatie met raden en met Provinciale Staten.

Omgevingsdiensten

In Nederland is sinds 1 januari 2014 een landsdekkend stelsel van omgevingsdiensten gerealiseerd. Daarbinnen zijn 6 Brzo-omgevingsdiensten ingericht. Voor het grondgebied van Zuid-Holland en Zeeland is dat de DCMR Milieudienst Rijnmond. Per 1 januari 2016 vallen alle Brzo-bedrijven onder het bevoegde gezag van de provincies. Daarnaast treedt op 1 juli 2017 een wijziging van het Besluit omgevingsrecht (Bor) in werking waarin een vertaalslag is opgenomen van de Package Deal (het basistakenpakket voor de omgevingsdiensten) naar regelgeving. Voor OZHZ is van belang dat in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), met verwijzing naar het Bor, is opgenomen dat de (Wabobrede) taken met betrekking tot de Brzo- en RIE4-bedrijven uitsluitend door de Brzo-omgevingsdiensten mogen worden uitgevoerd. In 2016 en begin 2017 zijn de consequenties hiervan voor de samenwerkingsrelatie tussen DCMR en OZHZ onderzocht.

De provincie is inmiddels van mening dat de wet- en regelgeving het niet toelaat dat nog langer ondermandaat wordt gegeven aan OZHZ voor de uitvoering van VTH-taken bij de Brzo-bedrijven. Het Ministerie van I&M heeft de provincie hier ook op aangesproken. Het ondermandaat wordt daarom per 1 juli 2017 beëindigd. De consequenties hiervan worden vooruitlopend op genoemde datum in beeld gebracht. Daarbij zal onder andere worden ingegaan op de positie van OZHZ in de regio en in de relatie met de gemeenten, het behoud van kwaliteit en deskundigheid bij OZHZ ten behoeve van de bedrijven die net onder de Brzo-grens zitten, varianten van verdere samenwerking tussen beide diensten en gevolgen daarvan voor het personeel en aanstuuringsvraagstukken daarbij, alsmede op de mogelijkheden om frictiekosten zoveel mogelijk te mitigeren in de relatie OZHZ-DCMR-PZH. Met het overhevelen van de Brzo-taken van OZHZ naar DCMR is een budget gemoeid van ongeveer € 1 mln.

Ontwikkelingen in de taakuitvoering

De Omgevingswet en de bijbehorende uitvoeringsbesluiten zijn voor gemeenten, provincie en omgevingsdiensten zoals OZHZ een belangrijke stelselwijziging waarbij geldt dat processen bij gemeenten en provincies ingrijpend zullen veranderen. Het is de verwachting dat de *Omgevingswet* in 2019 in werking treedt. Regionaal loopt een project van gemeenten, gemeenschappelijke regeling en externe diensten om zich op de komst van de Omgevingswet voor te bereiden. OZHZ wil ook onder de Omgevingswet gesteld staan om zijn taken effectief en efficiënt uit te voeren en de opdrachtgevers goed te adviseren. Daartoe is in het algemeen bestuur van 24 november 2016 het toekomstbeeld geschetst waar de dienst naartoe wil werken. De scope betreft de taakvelden van OZHZ, uitgangspunt is de rol van 'first supplier'.

In de kern wil OZHZ toewerken naar een toekomstbeeld waarbij de dienst de basistaken goed en doelmatig uitvoert en, als first supplier, een betrouwbare en proactieve adviseur is van zijn opdrachtgevers op de 'eigen' onderwerpen inzake veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid. OZHZ zorgt voor een deskundige inbreng in elke fase van de beleidscyclus bij zijn opdrachtgevers. Dit betekent maatwerk en een inbreng op het juiste abstractieniveau. Ook levert de dienst ondersteuning bij de normstelling door het aanbieden van standaarden aan de opdrachtgevers en legt verbindingen tussen gemeenten, provincie en andere partijen bij gemeente overstijgend beleid. OZHZ zorgt voor eenduidige en kwalitatief goede advisering door het initiatief te nemen voor samenwerking met externe partners in het omgevingsdomein, waaronder de Veiligheidsregio en de Dienst Gezondheid en Jeugd, maar bijvoorbeeld ook Rijkswaterstaat, de Inspectie Leefomgeving en Transport en de politie. De opdrachtgevers worden hiermee maximaal gefaciliteerd. OZHZ heeft vanuit integrale belangenafweging en schaarste van beschikbare middelen oog voor alle belangen van de opdrachtgevers. In de komende periode zal OZHZ dan ook de stappen zetten om deze ambitie waar te maken. De veranderingen in de organisatie en in de sturing per 1 april 2017 faciliteren dit.

De *Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)* wordt door OZHZ actief gevolgd. Het uitgangspunt van het wetsvoorstel over dit onderwerp is dat de markt zelf de verantwoordelijkheid draagt voor de kwaliteitsborging in de bouw en dat de overheid de kaders stelt. Het wetsvoorstel in zijn huidige vorm heeft grote gevolgen voor het werk van bouwplantoetsers. Er is becijferd dat gemiddeld 60% van het werk in de fase van de vergunningaanvraag vooralsnog zal verdwijnen. Er zullen dus beduidend minder ambtenaren met een bouwtechnische achtergrond nodig zijn. Per organisatie en afhankelijk van het beschikbare beleidskader kan dit percentage overigens sterk variëren. In samenwerking met gemeenten bereidt OZHZ zich op de inwerkingtreding van de wet voor. Daarbij worden tevens contacten onderhouden met de VNG en het Rijk.

In 2017 zal een nieuwe '*Nota VTH-beleid voor gemeenten*' aan het AB worden voorgelegd. Hierin worden de beleidskaders voor de VTH-taken van gemeenten gebundeld vanuit een Wabobrede insteek. Dit sluit tevens aan bij de VTH-kwaliteitseisen die de gemeenten in 2016 in hun verordeningen hebben vastgelegd, de Landelijke handhavingstrategie en het RUN Wabo-breed voor de gebruiksfase dat vanaf 1 januari 2017 als basis dient voor de integrale uitvoering van de VTH-taken voor Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden en Leerdam. De Nota VTH-beleid voor gemeenten zal de beleidskaders voor zowel Wabo-milieu als de Wabobrede taken bevatten. Dit betekent dat, met tussenkomst van het AB, aan de colleges van de gemeenten zal worden gevraagd de nota van toepassing te verklaren voor in elk geval de taken die bij OZHZ zijn belegd. Indien gewenst kan een gemeente de nota breder van toepassing verklaren. Streven is om met ingang van 1 januari 2018 conform de nota te gaan werken.

Contractrelatie met het SCD

OZHZ is voor de periode van 1 april 2014 tot 1 april 2021 een dienstverleningscontract aangegaan met het SCD inzake de ICT- en overige dienstverlening. In het contract is opgenomen dat het SCD uiterlijk 1 februari 2015 een prijsopgave doet voor de periode van 1 april 2017 tot 1 april 2019 en uiterlijk 1 februari 2017 een prijsopgave voor de periode van 1 april 2019 tot 1 april 2021. Op 26 november 2015 is het AB akkoord gegaan met het besluit van het DB van 24 september 2015 inzake de prijsopgave van de dienstverleningsovereenkomst met het SCD in de periode van 1 april 2017 – 1 april 2019, alsmede met de wijze van financiering daarvan. Hoewel deze overeenkomst nog doorloopt tot 1 april 2021 en in 2017 nog moet worden besloten over de prijsopgave voor de periode van 1 april 2019 – 1 april 2021 is in het AB op 26 november 2015 al stilgestaan bij het aflopen van de overeenkomst in 2021. Voor 30 september 2017 moet OZHZ aan SCD laten weten of de contractrelatie in principe kan worden verlengd. Het AB is van mening dat deze besluitvorming nog tijdens de thans lopende collegeperiode dient plaats te vinden. Gelet op de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 wordt dit vraagstuk daarom reeds in 2017 op de bestuurlijke agenda geplaatst. Daartoe worden de voor- en nadelen van de destijds als enige overgebleven varianten om de contractrelatie op te baseren, nl. een Europese aanbesteding of een alleenrecht, in beeld gebracht.

6. Financiële uitgangspunten van de begroting 2018

Het AB stelde op 24 november 2016 de volgende richtlijnen vast voor de begroting 2018, inclusief indexering 2017. Deze richtlijnen zijn bij het opstellen van de voorliggende begroting in acht genomen:

1. de nullijn te hanteren voor de opdrachtbudgetten en inwonerbijdrage 2017.
2. de tarieven 2017 van OZHZ niet te indexeren en het resulterende indexeringsverlies voor OZHZ (0,97%) te beschouwen als efficiency verbetering.
3. de lasten van de begroting meerjarig te corrigeren voor loonstijgingen (1,0%) en overige kosten (0,9%).
4. vooralsnog voor 2018 de nullijn te hanteren voor de tarieven van OZHZ, de opdracht budgetten, inwonerbijdrage en de lasten van de begroting. Finale besluitvorming over de indexering 2018 plaats te laten vinden bij de vaststelling van de begrotingsrichtlijnen 2019, op grond van de Septembercirculaire 2017.
5. de omslagrente voor 2017 en 2018 vast te stellen op 0,5%.
6. de verdeling van de inwonerbijdrage 2018 onder de eigenaren conform voorstel vast te stellen.
7. Het tarievenblad 2017 conform voorstel vast te stellen.

II KRITISCHE PRESTATIE-INDICATOREN

1. Algemene kentallen

Het AB heeft in de bijdrageverordening de kaders voor financiën en kwaliteit opgenomen. In de algemene prestatie indicatoren is de naleving van deze verordening opgenomen. Naast het rapporteren van (financiële) gegevens als zodanig, is ook het tijdig bespreken en tussentijds informeren en communiceren met de opdrachtgevers een belangrijke algemene prestatie indicator.

OZHZ wordt voor 85% gefinancierd op basis van geleverde producten. Met de gemeenten zijn prestatieafspraken gemaakt. OZHZ moet deze afspraken binnen een bandbreedte van 90% - 110% realiseren. Essentieel voor het behalen van de omzetdoelstelling is de productiviteit van de medewerkers. Voor een sluitende exploitatie van OZHZ is het noodzakelijk dat de productieve medewerkers voor gemiddeld 1410 uur per FTE productief zijn.

De omzet van OZHZ is per taakveld in verschillende mate variabel. Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Voor de adviestaken geldt dat er tot dusver geen sprake is van enige verplichting voor gemeenten om opdrachten bij OZHZ neer te leggen. Tegen deze achtergrond hanteert OZHZ de doelstelling van een gemiddelde flexibele schil van 15%.

Het aandeel overhead (ondersteuning en management) wordt begrensd op 27,3% van de totale formatie, inclusief de capaciteit van de flexibele schil (Bedrijfsplan OZHZ).

Speerpunt	Prestatie indicator
Taakuitvoering vindt plaats binnen de door het AB gestelde kaders voor financiën en kwaliteit (bijdrageverordening)	Taakuitvoering van OZHZ voldoet aan de VTH-kwaliteitseisen. Producten en prestaties worden gerealiseerd binnen een bandbreedte van 90-110% van het jaarprogramma. Volumeafspraken voor de uitvoering van de wettelijke en additionele wettelijke taken voldoen aan de afgesproken bandbreedten.
Opdrachtgevers worden actief geïnformeerd.	2 maal per jaar voortgang- en 1 maal per jaar jaarrapportages conform planning in jaarprogramma
Periodiek overleg met de opdrachtgever	1 maal per maand vindt gesprek met de gedeputeerde plaats 2 maal per jaar met wethouders 1 maal per 4 maanden ambtelijk MARAP-overleg
Productiviteit	Het aantal productieve uren per FTE bedraagt 1410 uur.
Flexibele schil	Het aandeel uren inhuur ten opzichte van het totaal aantal uren is gemiddeld 15%
Aandeel overhead	Het aandeel uren overhead ten opzichte van het totaal aantal uren is genormeerd op 27,3%
Ziekteverzuim	OZHZ hanteert een norm van 5% voor ziekteverzuim.

2. Vergunningen en meldingen

Vergunningaanvragen moeten binnen wettelijke termijnen worden afgehandeld en meldingen moeten beoordeeld worden op juistheid en volledigheid. De door de burgers en bedrijven ingediende documenten worden getoetst en leiden bij volledigheid en juistheid tot een bevestigingsbrief of een beschikking.

Speerpunt	Prestatie indicator
Tijdige en geïntegreerde vergunningen	<u>Regulier</u>: 99% van de reguliere vergunningen dient binnen de wettelijke termijn verleend te zijn. <u>Uitgebreid</u>: 95% van de uitgebreide vergunningen dient binnen de wettelijke termijn verleend te zijn. Bij wettelijke termijn moet gedacht worden aan de mogelijkheden die de wet biedt, dus inclusief mogelijke verlenging.
Risicobeheersing	99% van de besluiten wordt niet vernietigd dan wel krijgt positief advies bij de rechtbank/Raad van State dan wel de bezwaarschriftencommissie. 80% van de zaken die bij Awb-commissie, Rechtbank en Raad van State worden behandeld blijft in stand.
Dienstbaarheid	Klanttevredenheid: Het gemiddelde van het Klanttevredenheidsonderzoek (KTO) is minimaal een 7.

3. Toezicht en handhaving

OZHZ houdt toezicht en treedt zo nodig handhavend. Bij toezicht wordt informatie verzameld en een oordeel gevormd of een activiteit voldoet aan de in de vergunning opgenomen voorschriften of in algemene regels gestelde eisen. Onder handhaving wordt verstaan het opleggen van sancties (bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk) indien uit het toezicht blijkt dat niet aan de gestelde eisen wordt voldaan. Voor zowel de provincie als gemeenten worden de volgende definities voor toezichtdichtheid (TD) en naleefgedrag (NA) gehanteerd:

"Toezichtdichtheid is het percentage uitgevoerde preventieve controles in een verslagperiode t.o.v. het aantal geplande controles in het jaarprogramma."

"Naleving-actueel als het aantal beoordelingspunten dat in orde is t.o.v. het aantal gecontroleerde beoordelingspunten aan het einde van een verslagperiode."

"Naleving-initieel het aantal uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles zonder overtredingen t.o.v. het aantal uitgevoerde initiële periodieke milieucontroles aan het einde van een verslagperiode."

Speerpunt	Prestatie indicator
Betrouwbaarheid Provincie	<u>Provincie Grijs:</u> TD = 100% NA-actueel >= 90% <u>Provincie Groen:</u> TD = 100% NA-actueel >= 90% <u>Provincie Bouw en sloop:</u> Geen norm afgesproken voor NA
Betrouwbaarheid Gemeenten	<u>Gemeenten RUN periodiek toezicht:</u> Norm TD = 100% Norm NA-actueel >= 90% Norm NA-initieel >= 60% <u>Gemeenten integraal toezicht:</u> Deze werkzaamheden worden uitgevoerd voor de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden en Leerdam Norm TD = 100%, geen norm afgesproken voor NA <u>Toezicht bouw en sloop:</u> Deze werkzaamheden worden uitgevoerd voor de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden en Leerdam. Norm NA-initieel = 70% Voor de bouw- en sloopfase is geen kpi TD vastgesteld. Afhankelijk van het soort bouw- of sloopplan geeft het beleid aan of toezicht noodzakelijk is.
Risicobeheersing	80% van de zaken die bij de Awb/bezwarencommissie, rechtbank en Raad van State worden behandeld blijft in stand.

4. Expertise en advies

OZHZ levert expertise op het gebied van geluid, lucht, bodem en externe veiligheid aan haar opdrachtgevers voor het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving. Om de kwaliteit van de producten, waarvoor geen wettelijke termijn bestaat en ook een rechtstreekse toets bij de rechter niet van toepassing is, te beoordelen is een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) de meest geëigende aanpak. Voor adviestaken worden continue klanttevredenheidsonderzoeken uitgevoerd met behulp van projectevaluaties.

Voor de beoordelingen en beschikkingen bodem wordt periodiek een KTO uitgevoerd omdat bij deze taak sprake is van een relatief kleine klantenkring. Hierover wordt in het jaarverslag (en niet in de tussentijdse rapportages) gerapporteerd.

Speerpunt	Prestatie-indicator
Adviestaken	
Inhoudelijke kwaliteit adviezen	Gemiddeld rapportcijfer 7 uit Klanttevredenheidsonderzoek
Verhouding prijs/kwaliteit	Gemiddeld rapportcijfer 7 uit Klanttevredenheidsonderzoek
Communicatie	Gemiddeld rapportcijfer 7 uit Klanttevredenheidsonderzoek
Planning	Gemiddeld rapportcijfer 7 uit Klanttevredenheidsonderzoek
Beoordeling en beschikking bodem	
Tijdigheid	Minimaal 90% van de producten wordt afgerond binnen de termijn.
Risicobeheersing	99% van de besluiten wordt niet vernietigd dan wel krijgt positief advies bij de rechtbank/Raad van State dan wel de bezwaarschriftencommissie. 80% van de zaken die bij Awb-commissie, Rechtbank en Raad van State worden behandeld blijft in stand.
Klanttevredenheid	Minimaal 90% van de respondenten is tevreden of neutraal over: - de bereikbaarheid van medewerkers - deskundigheid van medewerkers - de begrijpelijkheid van de beoordelingsbrieven en beschikkingen

III FINANCIEN

1. Algemeen

De ontwerpbegroting 2018 is gebaseerd op de uitgangspunten van de door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Zuid-Holland Zuid en gedeputeerde staten van Zuid-Holland vastgestelde bedrijfsplan OZHZ en de vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2018 (zie I, paragraaf 6). De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de begroting 2017 zijn: de jaarprogramma's 2017 van de individuele opdrachtgevers, de loon- en prijsindex 2017 en de structurele doorwerking van de jaarrekening 2016.

De begroting 2018 is structureel in evenwicht. Er is echter sprake van een aantal veelal (exogene) majeure ontwikkelingen met financiële consequenties. Voorbeelden zijn de Omgevingswet, de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) en de gemeentelijke herindelingen. OZHZ monitort de ontwikkelingen nauwlettend, probeert daarbij zo goed mogelijk de financiële effecten en beheersmaatregelen in beeld te brengen. In de paragraaf weerstandsvermogen (IV, 2) wordt uitgebreid ingegaan op mogelijke impact, kans en beheersmaatregelen. Onderstaand het meerjarige begrotingsbeeld, met vervolgens de toelichting per begrotingspost.

meerjarenbegroting OZHZ	2017 (P)	2018	2019	2020	2021
INWONERBIJDRAGE	2.029.000	2.029.000	2.029.000	2.029.000	2.029.000
WETTELIJKE TAKEN MILIEU/BOUW	18.175.350	18.500.674	18.351.569	18.180.160	18.013.035
ADVIEZEN EN PROJECTEN	2.306.915	2.306.915	2.306.915	2.306.915	2.306.915
SUBSIDIES	220.000	220.000	220.000	220.000	220.000
OVERIG	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000
Totale BATEN	22.814.265	23.139.589	22.990.484	22.819.075	22.651.950
PERSONEELSKOSTEN	18.495.604	18.736.972	18.614.358	18.444.662	18.279.209
KAPITAALLASTEN	220.000	220.000	220.000	220.000	220.000
ONDERSTEUNING SCD	1.686.249	1.559.664	1.559.664	1.559.664	1.559.664
HUISVESTING	513.775	524.241	499.241	499.241	499.241
OV. BEDRIJFSKOSTEN	1.130.234	1.029.950	1.029.950	1.029.950	1.029.950
ADD. PRODUCTIEKOSTEN	540.290	837.396	837.396	837.396	837.396
ONVOORZIEN	228.113	231.366	229.875	228.161	226.490
Totale LASTEN	22.814.265	23.139.589	22.990.484	22.819.075	22.651.950
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	-	-	-	-	-
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	-	-	-	-	-

2. Baten¹

Inwonerbijdrage (€ 2,0 mln.)

De inwonerbijdrage is een lumpsumbudget en kan worden beschouwd als een algemeen dekkingsmiddel. De inwonerbijdrage heeft een omvang van € 2,0 mln. Vanuit de inwonerbijdrage worden gedekt:

- kosten voor instandhouding van het bestuur en bedrijfsvoering van de dienst (€ 1,2 mln.);
- de taken en werkzaamheden van inspecteurs, vergunningverleners en adviseurs, die indirect ten goede komen aan alle opdrachtgevers en producten, zoals relatiebeheer, kwaliteitszorg, innovatie, databeheer, informatievoorziening (€ 627.000);
- De regionale uitvoering van de wachtdienst (€ 200.000).

Wettelijke taken (€ 18,5 mln.)

De wettelijke taken Milieu omvatten producten en prestaties, die per kwartaal op voorschotbasis bij de opdrachtgevers (gemeenten en provincie) in rekening worden gebracht en jaarlijks achteraf worden na gecalculeerd aan de hand van de geleverde prestatie/producten. De wettelijke taken Bouw- en Woningtoezicht worden eveneens op voorschotbasis bij de opdrachtgevers in rekening gebracht. Het betreft de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden en Leerdam.

Per 1 oktober 2015 voert OZHZ de bouwtaken uit voor de gemeente Giessenlanden. Met de gemeente is een vaste budgetafsprake gemaakt tijdens de overgangsperiode van drie jaar.

De omzetramingen Milieu en Bouw zijn gebaseerd op de meest recente informatie die in dit kader is verkregen van de opdrachtgevers. Het kader daarbij is het bestuurlijk vastgestelde regionale uitvoeringsniveau en voor Dordrecht het vernieuwend toezicht. Meerjarig verwacht OZHZ dat de omzet bouwtaken van de huidige opdrachtgevers gaat teruglopen ten gevolge van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. In de begroting is vanaf 2018 voor de bouwtaken uitgegaan van een maximaal bezuinigingsscenario (8% in 4 jaar) dat mogelijk is in de bijdrageverordening, zonder frictievergoeding.

De wettelijke taken zijn voor 2018 ca. € 0,4 mln. hoger dan 2017, dit betreft hoofdzakelijk de extra structurele bijdrage van de Provincie Zuid-Holland voor de nieuwe wet natuurbescherming.

De overheveling van BRZO taken naar DCMR is nog niet verwerkt in de begroting. De consequenties worden momenteel in beeld gebracht. Met de overheveling is een bedrag gemoeid van circa € 1 mln.

Adviestaken (€ 2,3 mln.)

Opdrachtgevers verstrekken op basis van een offerte of programma een opdracht voor een specifiek advies of onderzoek. Ook kan er sprake zijn van detachering van personeel bij opdrachtgevers. Afrekening vindt plaats op basis van gerealiseerde uren of een vaste offerteprijs. Bij omvangrijke opdrachten wordt met termijnbetalingen gewerkt. Vanuit het oogpunt van voorzichtigheid is de raming vergelijkbaar met het begrotingsjaar 2017.

Subsidies (€ 220.000)

De subsidiebatens betreffen het programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV). OZHZ krijgt hiervoor jaarlijks een beschikking. In de begroting wordt uitgegaan van continuering van de subsidie opbrengsten. Indien de subsidiebatens dalen, dan zal de inhuur van de flexibele schil evenredig dalen.

Overige baten (€ 83.000)

De overige baten bestaat voornamelijk uit het beheer van Squit XO voor de Drechtsteden (€ 80.000) en personele inhoudingen. De overige baten hebben een structureel karakter, tegenover de baten staan directe kosten.

---

¹ Bijlage 1 bevat een nadere uitsplitsing van de budgetten per opdrachtgever.

3. Lasten

Personeelskosten (€ 18,7 mln.)

De personeelskosten zijn gebaseerd op de formatie van OZHZ van 197 FTE. De salarislasten zijn op werkelijke schaal berekend. Daarbij is rekening gehouden met schaafrictie, individuele rechten, pensionering en cao wijzigingen. De personeelskosten zijn in 2018 hoger door de schaafrictie vanwege de doorontwikkeling van OZHZ (zie ook IV, paragraaf 5.1).

De totale personele lasten in 2018 zijn geraamd op € 18,7 mln. Daarvan heeft € 3,0 mln. betrekking op inhuur van de vacatureruimte en de zogenaamde flexibele schil (in totaal ca. 34 FTE). De personele lasten dalen meerjarig ten gevolge van bezuinigingen.

Kapitaallasten (€ 220.000)

OZHZ heeft in 2015 een als gevolg van nieuwe huisvesting en ICT voorzieningen investeringen gedaan. De kapitaallasten zijn voor 2018, bedraagt de afschrijvingen hierop en eventuele vervangingsinvesteringen. Er worden in 2018 geen nieuwe investeringen verwacht.

Ondersteuning SCD (€ 1,6 mln.)

De kosten SCD zijn gedaald vanwege de beëindiging van dienstverlening op het gebied van financiën. Per 1 januari 2017 is de financiële administratie in eigen beheer. Onderstaande dienstverlening neemt OZHZ af bij het SCD:

ICT en telefonie (€ 1,2 mln.)

De basiskosten voor de vaste ICT en telefoniedienstverlening door het SCD bedragen € 1,2 mln. per jaar voor de periode 2017-2019. In september 2017 komt het SCD met een geactualiseerde prijsstelling voor de periode vanaf 1 april 2019 tot 1 april 2021.

P&O (€ 254.000)

OZHZ is voor de periode van 1 april 2014 tot 1 april 2021 een dienstverleningscontract aangegaan met het SCD inzake de personele en overige dienstverlening. De belangrijkste onderdelen van de personele dienstverlening zijn de p-administratie advisering. In september 2017 komt het SCD met een geactualiseerde prijsstelling voor de periode vanaf 1 april 2019 tot 1 april 2021.

Overige dienstverlening (€ 64.000)

De overige dienstverlening omvat dienstverleningscontracten hoofdzakelijk op het gebied van inkoop advies, het JKC en de inkoop van verzekeringen. De continuering hiervan zal meegenomen worden met de besluitvorming omtrent ICT dienstverlening.

Huisvesting (€ 524.000)

OZHZ is gevestigd in het pand Post120 in Dordrecht. De huurkosten worden doorbelast door de verhuurder op basis van de getekende huurovereenkomst. De huisvestingskosten zijn opgebouwd uit de kale huurprijs en servicekosten en worden jaarlijks geïndexeerd. De huisvestingslasten zijn vanaf 2016 substantieel gedaald door efficiënter ruimtegebruik en een meer marktconforme huurprijs van de nieuwe huisvesting.

Naast het hoofdpand neemt OZHZ ook werkplekken af bij de gemeente Gessenlanden, conform afspraken bij de overgang van de BWT-taken. In totaal zijn de kosten hiervan in 2018 € 25.000. Na de "lumpsum periode" worden met de gemeente nadere afspraken gemaakt over de continuering.

Overige bedrijfslasten (€ 1,0 mln.)

De overige bedrijfslasten betreffen onder meer, print- en drukkosten, bedrijfsgezondheidszorg, kwaliteitszorg, externe advieskosten en telefoonkosten. De grootste onderdelen binnen deze begrotingspost zijn de softwarelicenties (€ 428.000) en de facilitaire kosten (€ 150.000). Het niveau van de kosten is over de jaren stabiel. De kosten zijn gedaald vanwege de besparing op facilitaire kosten en de lagere kosten voor het geïntegreerde financiële systeem.

Additionele productkosten (€ 837.000)

Binnen deze begrotingspost zijn de additionele productkosten verantwoord voor de uitvoering van taken van OZHZ. Daarbij gaat het om kosten die worden gemaakt door OZHZ en vervolgens één op één worden doorbelast aan de opdrachtgevers. Tegenover de additionele productiekosten staat dus een overeenkomstige omzet.

Ook het materiële budget van de provincie Zuid-Holland voor het uitvoeren van de provinciale taken is binnen deze begrotingspost verantwoord. Doordat de kapitaalgoederen bij de vorming van OZHZ “om niet” zijn overgenomen, worden er geen kapitaallasten geboekt ten laste van het materieel budget PZH. Op termijn verandert dit, wanneer OZHZ vervangingsinvesteringen moet doen op de overgedragen kapitaalgoederen.

Onvoorzien (€ 231.000)

De post onvoorzien is onderdeel van het weerstandsvermogen en bedraagt ca. 1% van de omzet.

4. Resultaatbestemming

Het verwachte resultaat is de meerjarenbegroting voor begrotingsjaar 2018 is nihil.

Primair zal een eventueel resultaat worden ingezet om risico's af te dekken en het weerstandsreserve op niveau te houden. Eventueel dan resterende resultaten zullen worden uitgekeerd aan de deelnemers.

Incidentele tegenvallers zullen voor zover mogelijk worden gedekt uit de weerstandscapaciteit in de lopende exploitatie en de daarvoor beschikbare bestemmingsreserves. Wanneer deze niet toereikend zijn zal de weerstandsreserve worden aangesproken. Indien het noodzakelijk is geweest in een jaar de weerstandsreserve te onttrekken zullen incidentele meevallers in de jaren daaropvolgend primair worden ingezet om de weerstandsreserve weer aan te vullen tot het gewenste niveau.

IV VERPLICHTE PARAGRAFEN

1. Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording staat dat in de Programmabegroting in elk geval de navolgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

1. lokale heffingen;
2. weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. onderhoud kapitaalgoederen;
4. financiering;
5. bedrijfsvoering;
6. verbonden partijen;
7. grondbeleid.

De paragrafen “1. lokale heffingen”, “6. verbonden partijen” en “7. grondbeleid” zijn niet op OZHZ van toepassing, omdat OZHZ niet wordt gefinancierd door heffingen, niet participeert in verbonden partijen en geen gronden in bezit heeft. In bijlage 2 heeft OZHZ een tabel voor de paragraaf verbonden partijen van de deelnemers opgenomen. De overige paragrafen zijn hieronder toegelicht.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de meerjarenbegroting is en geeft inzicht in de financiële draagkracht van OZHZ indien zich onvoorziene gebeurtenissen voordoen. Een exact sluitende meerjarenbegroting zonder toereikende buffer betekent dat elke onvoorziene financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen om alsnog een structureel sluitende begroting te houden. In dat geval staat het beleid van OZHZ ook direct onder druk. Daarom heeft OZHZ op elk moment voldoende weerstandscapaciteit nodig.

2.1 Risicobeheersing

De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) is een regionaal samenwerkingsverband van gemeenten en provincie Zuid-Holland (PZH). Doel is een efficiënte en effectieve uitvoering van wettelijke taken op het gebied van milieu. Voor een aantal eigenaren voert OZHZ ook het bouw en woningtoezicht uit. Daarbij is het van belang om inzicht te hebben in de risico's die zich kunnen voordoen bij de uitvoering van de taken, de oorzaken op te sporen en passende maatregelen te treffen.

Een goede sturing op en beheersing van risico's draagt bij aan het vertrouwen dat OZHZ aan de eigenaren biedt. Deze krijgen meer inzicht en vertrouwen omtrent de wijze waarop doelen worden gerealiseerd en er bestaat transparantie over de risico's die worden gelopen, de maatregelen die hier betrekking op hebben en de verantwoording hierover. De doelstellingen van ons risicomanagement zijn:

- Meer inzicht krijgen in de (strategische) risico's die onze organisatie loopt bij het behalen van onze doelstellingen en de afspraken die wij daarover met onze eigenaren hebben gemaakt.
- Verminderen van het negatieve effect van risico's in het behalen van onze doelen.
- Het verbeteren van de interne beheersing en het borgen daarvan in onze bedrijfsprocessen.
- Een goede onderbouwing van de berekening van ons weerstandsvermogen.

Op dit moment beschikt OZHZ nog niet over een actueel kader voor risicomanagement. Dit zegt niets over de daadwerkelijke beheersing van de risico's. Dit is voor een groot deel ingebed in de inrichting van de reguliere bedrijfsprocessen. Bestuurlijk wordt periodiek gerapporteerd over de ontwikkeling van de risico's, de financiële impact en het weerstandsvermogen. De afgelopen jaren is een duidelijke verbetering gerealiseerd. Risicobeheersing is nu een regulier onderdeel van de P&C cyclus.

Het actuele kader risicomanagement zal voor de zomer 2017 aan het bestuur worden voorgelegd.

2.2 Begripsbepaling en wettelijk kader

Deze huidige economische ontwikkelingen versterken het belang van een goede interne financiële beheersing. Dit is nodig om uiteindelijk met minder middelen en zonder al te grote risico's de organisatiedoelen met een structureel sluitende financiële begroting effectief, efficiënt en rechtmatig te bereiken. Een publieke organisatie heeft als opdracht de doelen te bereiken die door haar bestuur worden opgesteld. Aan het bereiken van deze doelen zijn risico's verbonden die beheerst moeten worden. Als desbetreffende organisatie hierbij de kansen zoveel mogelijk wil benutten én de risico's die de realisatie van deze doelen belemmeren zoveel mogelijk wil beheersen, wordt toepassing van het instrument integraal **risicomanagement** in relatie tot de doelen onontbeerlijk. Integraal risicomanagement wil zeggen dat vanuit een weloverwogen beleid continue, organisatiebrede en systematisch risico's worden geïdentificeerd, geanalyseerd en gekwantificeerd. Vervolgens worden er **risicobeheersmaatregelen** getroffen.

Het structureel op orde hebben van de financiële positie van OZHZ vereist enerzijds een financieel sluitende (meerjaren)begroting gebaseerd op betrouwbare realistische ramingen. Anderzijds dient OZHZ een ruim voldoende **weerstandsvermogen ratio** te streven.

Dit houdt in dat de gemeente altijd voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar moet hebben om de significante resterende risico's op te kunnen vangen die niet met risicomanagement zijn afgedekt (voortaan: kortweg resterende risico's genoemd). Deze risico's bepalen de benodigde weerstandscapaciteit. Daar staat de beschikbare weerstandscapaciteit tegenover.

Door als onderdeel van het risicomanagement voldoende aandacht aan het **weerstandsvermogen** te geven, kan worden voorkomen dat elke onvoorziene substantiële financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen om alsnog een structureel sluitende begroting te krijgen. Het weerstandsvermogen fungeert als buffer tegen substantiële onvoorziene financiële tegenvallers. Het evenwicht tussen deze buffer (beschikbare weerstandscapaciteit) en deze resterende risico's (benodigde weerstandscapaciteit) dient dynamisch beheerst te worden.

Op 24 november 2016 heeft het AB de gewijzigde financiële verordening vastgesteld, gelet op artikel 216 van de Provinciewet en het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV).

Artikel 10 van de financiële verordening schrijft voor dat het DB eens per 4 jaar een nota weerstandsvermogen en risicomanagement aanbiedt aan het AB. Het relevante kader wordt primair gevormd door artikel 42 tot en met 44 van het BBV. Daarnaast heeft de commissie BBV via notities, stellige uitspraken, richtlijnen en antwoorden op vragen het kader verder uitgewerkt.

2.3 Relatie weerstandsvermogen en risicomanagement

Het structureel op orde hebben van de financiële positie van de organisatie vereist een financieel sluitende (meerjaren)begroting, gebaseerd op betrouwbare financiële ramingen. Anderzijds streeft OZHZ een voldoende omvang van het weerstandsvermogen na. Dit houdt in dat altijd voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar is om de financiële risico's op te kunnen vangen die niet door het risicomanagement zijn afgedekt. Daarmee kan worden voorkomen dat elke onvoorziene financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen om alsnog een structureel sluitende begroting te krijgen.

Het weerstandsvermogen fungeert dus als buffer voor substantiële onvoorziene financiële tegenvallers.

Hoe groot die buffer op dat moment moet zijn, is dynamisch en dus afhankelijk van de resterende risico's dat de organisatie op dat (rapport)moment loopt.

Risico's kunnen door getroffen beheersmaatregelen in het kader van risicomanagement worden afgedekt. De niet afgedekte risico's worden zo veel mogelijk financieel gewaardeerd (uitgedrukt in kans x financiële impact) en gerelateerd aan een benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit kent structurele en incidentele componenten die direct of latent beschikbaar (kunnen) zijn.

Onder de resterende risico's in het kader van de benodigde weerstandscapaciteit worden verstaan: de risico's die:

- niet (voldoende) zijn of kunnen worden afgedekt door beheersmaatregelen (AO/IC, bedrijfsmatige sturing etc.) of overige activiteiten (verzekering, voorzieningen etc.) in het kader van risicomanagement;
- niet of nauwelijks beïnvloedbaar zijn en hoofdzakelijk tot de externe risico's behoren;
- voornamelijk een incidenteel karakter hebben en dus niet behoren tot de reguliere terugkerende risico's;
- een positief of negatief effect kunnen hebben op de doelen of de financiële positie;
- waarvan de omvang onzeker is en niet redelijkerwijs goed te kwantificeren is;
- in relatie tot de financiële positie van materiële betekenis zijn;
- zich in het verantwoordings-/begrotingsjaar (moment van rapportage) of 3 jaren daarna kunnen voordoen.

2.4 Benodigde weerstandscapaciteit OZHZ

De weerstandscapaciteit van OZHZ bestaat uit de algemene reserve en het budget onvoorzien. Voorzieningen behoren niet tot de weerstandscapaciteit. Uitgangspunt is dat de structurele begroting van OZHZ sluitend is. Echter, als OZHZ geconfronteerd wordt met incidentele uitgaven die leiden tot een nadelig exploitatieresultaat, dan wordt dit additionele nadelige resultaat ten laste gebracht van de deelnemers in de GR OZHZ. De exacte wijze waarop dit gebeurt, is vastgelegd in de bijdrageverordening.

Op grond van de risicoclassificatie is bij de vorming van OZHZ de gewenste weerstandscapaciteit bepaald op 5% van de structurele omzet. Hierna vindt een verdere uitwerking plaats van het risicoprofiel. Deze bevat per risico:

- Een algemene omschrijving;
- Het effect;
- De impact;
- De waarschijnlijkheid;
- De financiële bandbreedte van het risico;
- De beheersmaatregelen;
- De benodigde weerstandscapaciteit.

De totale benodigde weerstandscapaciteit wordt vervolgens gerelateerd aan de huidige norm van 5% en de verwachte meerjarige ontwikkeling.

	Categorie	Omschrijving risico	Effect	Impact	Kans	Beheersmaatregel	Bandbreedte Risico (min – max)	Benodigde weerstand capaciteit
1	Wettelijke taken	Bezuinigingen	Schaalnadeel	Groot	Medium	Bijdrageverordening (frictiekostenregeling) Regionaal uitvoeringsniveau Flexibele schil	€ 76.000 - € 152.000	€ 76.000
2	Privatisering bouwtaken (Wkb)	Privatisering	Schaalnadeel	Groot	Hoog	Frictiekostenregeling Flexibele schil Uitbreiding BWT taken	€ 440.000 - € 665.000	€ 440.000
3	Overige omzet (offerte en subsidies)	Bezuiniging	Schaalnadeel	Medium	Hoog	Flexibele schil	€ 195.000 - € 295.000	€ 195.000
4	Gemeentelijke herindeling Vijfheerenlanden	Uittreding	Schaalnadeel	Groot	Zeer hoog	Frictieregeling GR Separate bestuurlijke besluitvorming Flexibele schil	pm	pm
5	Overdracht Brzo taken	Overheveling Brzo taken	Schaalnadeel	Groot	Zeer hoog	Frictieregeling GR Flexibele schil	€ 425.000 - € 565.000	€ 425.000
6	Onderhanden werk	Afboeking projecten	Exploitatieverlies	Medium	Klein	Periodieke analyse OHW	€ 62.000- € 123.000	€ 62.000
7	Ziekteverzuim	Hoger dan norm 5%	Productiviteitsverlies	Groot	Hoog	Verzuimbeleid	€ 155.000 - € 235.000	€ 155.000
8	Omgevingswet	Omzetsdaling	Schaalnadeel	pm	Pm	Frictieregeling GR Flexibele schil	pm	Pm
	Benodigde weerstandscapaciteit						€ 1.353.000 € 2.035.000	€ 1.353.000

Waarschijnlijkheid

<i>Zeer hoog</i>	<i>Kans > 75%</i>
<i>Hoog</i>	<i>Kans > 50% en < 75%</i>
<i>Medium</i>	<i>Kans > 25% en < 50%</i>
<i>Laag</i>	<i>Kans < 25%</i>

Impact

<i>Groot</i>	<i>financieel risico > € 200.000</i>
<i>Medium</i>	<i>financieel risico > € 100.000 en < € 200.000</i>
<i>Klein</i>	<i>financieel risico < € 100.000</i>

1. Bezuiniging wettelijke taken en inwonerbijdrage

Met de uitvoering van wettelijke taken en inwonerbijdrage is een budget van circa € 20,2 mln. gemoeid. De uitvoering staat onder druk van met name de rijksbrede bezuinigingen. Gegeven de zienswijzen van de opdrachtgevers bij eerdere begrotingen is de kans op bezuinigingen medium (25%-50%). Door onderstaande beheersmaatregelen is de financiële impact medium (€ 76.000 – € 152.000). Daarbij is ervan uitgegaan dat het effect gedurende een periode van 2 jaar kan worden gedekt uit het weerstandsvermogen.

Beheersmaatregelen

- Het bestuur heeft in 2012 een minimaal regionaal kwaliteitsniveau (RUN) vastgesteld voor de uitvoering van milieutaken. Daarmee is een zekere mate van continuïteit gewaarborgd.
- PZH heeft in dit kader de nota VTH vastgesteld.
- Daarnaast zijn in de bijdrageverordening bepalingen opgenomen ten aanzien van de meerjarige budgetten. Opdrachtgevers die individueel meer willen bezuinigen dan de norm van 2,5% per jaar of 8% in vier jaar, dienen een frictievergoeding te betalen.
- Het capaciteitsbeleid van OZHZ (zie 5.1 Personeel & Organisatie). Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie. Voor het restant wordt de zogenaamde “flexibele schil” ingezet.
- Structurele effecten worden opgevangen in het tarief.

Benodigde weerstandscapaciteit

Vanwege bovengenoemde beheersmaatregelen beperkt de benodigde weerstandscapaciteit zich tot de schaalnadelen, in geval van bezuinigingen. Inschatting is een bedrag van circa € 76.000.

2. Privatisering bouwplantoetsing en toezicht

OZHZ voert thans voor 4 gemeenten en PZH taken uit binnen het brede omgevingsdomein van de Wabo. Voor de bouwtaken wordt er vooralsnog uitgegaan dat gefaseerd een deel van de taken zal worden overgedragen aan de markt conform het huidige wetsvoorstel *Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)*. In het AB van 26 november 2014 zijn de eerste contouren van de effecten voor OZHZ geschetst. Inschatting is dat de Wkb voor OZHZ leidt tot een omzetsderving van maximaal € 1.200.000 per jaar. De kans op de deze ontwikkeling is groot (50%-75%), de financiële impact is ook groot (€ 440.000 - € 665.000), gerekend over een periode van 2 jaar. Het Wkb risico raakt de hele dienst en daarmee alle eigenaren. Over de verdeling van het risico geeft de bijdrageverordening geen precieze afbakening. In beginsel is de frictievergoeding van toepassing bij individuele bezuinigingen groter dan 2,5% per jaar en 8% over een periode van 4 jaar. Uitzondering vormen bezuinigingen naar aanleiding van veranderingen in nationale of Europese wetgeving. Indien het algemeen bestuur besluit dat er sprake is van een collectieve bezuiniging, brengt de Omgevingsdienst in beeld wat het effect is op het uitvoeringsniveau en de meerjarenbegroting en wat de reële frictiekosten zijn. Hiertoe wordt alsdan een financieel dekkingsvoorstel voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Aangezien er sprake is van een ontwikkeling in de nationale wetgeving, zou de redenatie kunnen opgaan dat sprake is van een collectieve bezuiniging. In dat geval komen de werkelijke netto frictiekosten voor rekening van alle eigenaren. Argumentatie voor het collectief delen van het risico is dat OZHZ geen afzonderlijke bedrijfsvoeringen heeft ingericht rondom milieu en bouw. Alle eigenaren profiteren derhalve van taakuitbreidingen in het verleden en toekomst. Daarentegen delen ze in het risico. Een eventueel negatief exploitatieresultaat komt ten laste van alle eigenaren, in beginsel naar rato van hun budgettaire inbreng². Overigens kan het algemeen

² Bedrijfsplan OZHZ, eindversie 17 juni 2010

bestuur afwijkend beslissen over de verdeling van een (negatief) resultaat en daarmee dus expliciet over de verdeling van een risico. Daar tegenover staat de redenatie dat sprake is van een individuele verandering in de wetgeving en dat daarmee sprake is van een individuele taakstelling. In dat geval betalen de desbetreffende bouw-gemeenten een standaard frictievergoeding (3 maal jaaromzet) over het "te veel" bezuinigde bedrag. Het saldo tussen de frictievergoeding en de werkelijke frictiekosten komt dan ten nadeel/gunste van het resultaat dat vervolgens door het algemeen bestuur wordt bestemd.

De bijdrageverordening is derhalve niet eenduidig over de verdeling van het Wkb risico. OZHZ zal derhalve de risicoverdeling bestuurlijk agenderen op het moment dat meer duidelijkheid is over het effect. Dit ook vanuit het gegeven dat het algemeen bestuur uiteindelijk besluit over de resultaatverdeling en daarmee impliciet over de risicoverdeling.

Beheersmaatregelen

- Het capaciteitsbeleid van OZHZ (zie hoofdstuk 5.1). Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie. Voor het restant wordt de zogenaamde "flexibele schil" ingezet.
- Daarnaast zijn in de bijdrageverordening bepalingen opgenomen ten aanzien van de meerjarige budgetten. Opdrachtgevers die individueel meer willen bezuinigen dan de norm van 2,5% per jaar of 8% in vier jaar, dienen een frictievergoeding te betalen.
- Bij de overdracht van BWT taken van Alblasterdam en Leerdam naar OZHZ is een bepaalde omvang gegarandeerd budget afgesproken.
- Verdere uitbreiding van de BWT-taken verkleint het risico voor OZHZ. Al naar gelang de specifieke situatie (met name de flexibele schil die overkomt) worden afspraken op maat gemaakt inzake het Wkb risico.
- In geval van frictiekosten zal OZHZ een financieel dekkingsvoorstel indienen bij het AB.

Benodigde weerstandscapaciteit

De uiteindelijke financiële opgave is sterk afhankelijk van de mate waarin het lagere volume aan taken kan worden opgevangen door het terugbrengen van de flexibele schil en/of overige uitbreiding van BWT-taken. Door de afbouw van de flexibele schil is de verwachting dat per saldo het financiële nadeel circa € 220.000- € 323.000 per jaar zal zijn. De financiële impact is derhalve groot. Daarbij is ervan uitgegaan dat het effect gedurende een periode van 2 jaar kan worden gedekt uit het weerstandsvermogen..

Inschatting van het benodigde weerstandsvermogen is een bedrag van circa € 440.000.

3. Overige omzet

De overige taken betreffen onder meer de offertetaken en subsidies. Met de uitvoering is een budget van circa € 2,6 mln. per jaar gemoeid. Gegeven de rijks brede bezuinigingen is de kans op bezuinigingen hoog (50%-75%). Gerekend over een periode van 2 jaar wordt de financiële impact ingeschat op groot (€ 195.000 - € 295.000).

Beheersmaatregelen

Voor de adviestaken (veelal op het gebied van de afdeling Expertise en Advies) geldt dat er tot nu toe geen sprake is van enige verplichting naar gemeenten om werk bij OZHZ neer te leggen. Voor de taken op het gebied van Expertise en Advies geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie. Voor het restant wordt de zogenaamde "flexibele schil" ingezet. Daarmee kan flexibel worden ingespeeld op omzetfluctuaties.

Benodigde weerstandscapaciteit

Vanwege bovengenoemde beheersmaatregelen beperkt de benodigde weerstandscapaciteit zich tot de schaalnadelen, in geval van bezuinigingen. Inschatting is een bedrag van circa € 195.000.

4. Gemeentelijke herindeling Vijfheerenlanden

De deelnemers Leerdam en Zederik hebben besloten tot een bestuurlijke fusie waarbij ook de gemeente Vianen (provincie Utrecht) is betrokken. Conform het herindelingsontwerp ligt de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden in de provincie Utrecht. In dat geval treden Leerdam en Zederik uit de gemeenschappelijke regeling van OZHZ.

Het dagelijks en algemeen bestuur besloten in november 2016 een zienswijze in te dienen op het herindelingsontwerp van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. In de zienswijze wordt de hoop uitgesproken dat de nieuwe fusiegemeente onderdeel blijft uitmaken van Zuid-Holland, en daarmee van de regio Zuid-Holland Zuid. Daarnaast zijn opmerkingen gemaakt over het proces van herindeling, de inhoud en frictiekosten.

Eerder was al uitgesproken dat OZHZ optimaal zal meewerken aan kostenreductie voor de toetreders, maar ook dat de taken die OZHZ thans uitvoert voor Leerdam en Zederik niet budgetneutraal aan de gemeenschappelijke regeling kunnen worden onttrokken. De achterblijvende deelnemers mogen immers niet met de kosten van uittreding worden geconfronteerd. Deze kosten zullen duidelijk in beeld moeten worden gebracht, waarbij zeker geen sprake zal zijn van een beperkt financieel effect zoals in het herindelingsontwerp was vermeld. Om de ontvechting (mocht het daartoe komen) zorgvuldig te laten verlopen en de publieke kosten zoveel mogelijk te mitigeren en met elkaar te delen is het wenselijk dat dit traject voor alle partijen duidelijk verloopt. In dat kader is bijvoorbeeld ook gewezen op het lopende traject om te komen tot een sociaal plan waarbij de drie gemeenschappelijke regelingen niet zijn betrokken. In lijn met eerdere brieven over dit onderwerp is er tevens op gewezen dat de Wet arhi de uittredingsbepalingen uit de gemeenschappelijke regelingen ook niet buiten werking stelt.

De totale omzet van Zederik en Leerdam bedraagt circa € 1,4 mln.

In de gemeenschappelijke regeling is de bepaling opgenomen dat, bij uittreding van een deelnemer, het AB de financiële en organisatorische gevolgen van de uittreding regelt en de verschuldigde schadeloosstelling vaststelt. De verschuldigde schadeloosstelling bedraagt ten minste drie maal de jaaromzet van de betreffende deelnemer in het jaar waarin het besluit tot uittreding door de deelnemer wordt genomen. In bijzondere omstandigheden kan het AB een andere schadeloosstelling vaststellen. Deze bepaling is opgenomen om de 'achterblijvende' deelnemers in de gemeenschappelijke regeling niet met achterblijvende kosten te confronteren.

Mocht het daadwerkelijk tot uittreden komen dan zal OZHZ bovengenoemde frictiebepaling als vertrekpunt nemen. Het continueren van de dienstverlening, over de provinciegrenzen heen, is niet mogelijk. Uitgangspunt is wel dat schade zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Niet door vooruitlopend op de daadwerkelijke fusie al de dienstverlening te verminderen (hetgeen niet mogelijk is om praktische en inhoudelijke redenen alsmede vanwege de geldende financiële afspraken binnen de gemeenschappelijke regeling), maar bijvoorbeeld door goed na / mee te denken over de overgang van personeel naar hetzij de nieuwe fusiegemeente, hetzij de twee betrokken Utrechtse omgevingsdiensten.

Benodigde weerstandscapaciteit

Vanwege bovengenoemde frictiebepaling en het te doorlopen bestuurlijk traject is het effect op het benodigde weerstandsvermogen vooralsnog niet in te schatten (pm).

5. Overdracht Brzo taken

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), met verwijzing naar deze AMvB, is opgenomen dat de (Wabobrede) taken met betrekking tot de **Brzo- en RIE4-bedrijven** uitsluitend door de Brzo-omgevingsdiensten worden uitgevoerd. Naar aanleiding van het advies van de Randstedelijke Rekenkamer van mei 2016 hebben GS in hun brief van 10 mei 2016 opgemerkt dat zij zich op deze (toen nog concept-) AMvB voorbereiden door de consequenties ervan te (laten) onderzoeken. Hierbij is toen opgemerkt dat nadrukkelijk zou worden gekeken naar de uitvoering van de VTH-taken bij majeure risicobedrijven door OZHZ en de detacheringsconstructie van de DCMR en de omgevingsdiensten West- en Midden-Holland. GS vonden het daarbij van belang dat die kennis en kwaliteit voor OZHZ en genoemde omgevingsdiensten behouden zou blijven voor alle VTH-taken. Hoewel in de begroting 2017 van OZHZ al een aantal beheersmaatregelen is opgenomen (waaronder 'mens volgt taak' en een verwijzing naar de bestaande frictieregeling) is OZHZ van mening dat het behoud van kennis en kwaliteit bij OZHZ voor alle VTH-taken in deze voorop dient te blijven staan.

Inmiddels is bekend dat vanuit het Ministerie van I&M vragen zijn gesteld aan GS inzake de rechtmatigheid van het meest recente mandaatbesluit van GS van Zuid-Holland en van de directeur van de DCMR aan de directeur van OZHZ, waarin ook mandaat is gegeven ten aanzien van de taakuitvoering bij Brzo- en RIE-bedrijven. Met de Brzo taken is een omzet van circa € 1 mln. op jaarbasis gemoeid.

Beheersmaatregelen

- Bij overgang taken gaat personeel over in het kader van "mens volgt taak"
- Daarnaast zijn in de bijdrageverordening bepalingen opgenomen ten aanzien van de meerjarige budgetten. Opdrachtgevers die individueel meer willen bezuinigen dan de norm van 2,5% per jaar of 8% in vier jaar, dienen een frictievergoeding te betalen.
- Het capaciteitsbeleid van OZHZ (zie 5.1 Personeel & Organisatie). Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie. Voor het restant wordt de zogenaamde "flexibele schil" ingezet.
- Structurele effecten worden opgevangen in het tarief.

Gegeven de rijksbrede ontwikkelingenbezuinigingen is de kans op bezuinigingen hoog (50%-75%). Gerekend over een periode van 2 jaar wordt de financiële impact ingeschat op groot (€ 425.000 – 565.000).

Benodigde weerstandscapaciteit

Vanwege bovengenoemde beheersmaatregelen beperkt de benodigde weerstandscapaciteit zich tot de schaalnadelen, in geval van bezuinigingen. Inschatting is een bedrag van circa € 425.000.

6. Onderhanden werk

Het onderhanden werk betreft de al bestede, maar nog niet afgerekende, uren op lopende projecten en subsidies. De omvang is circa € 617.000. De kans op een afboeking is relatief klein (25% - 50%). De financiële impact is klein tot medium (€ 62.000- € 123.000), gerekend over een periode van 1 jaar.

Beheersmaatregelen

- Als onderdeel van het interne controleprogramma voert OZHZ per vier maanden een integrale doorlichting uit van het onderhanden werk. Eventuele afboekingen worden in de bestuursrapportage gedekt uit de post onvoorzien.
- De factuureercyclus is verder aangescherpt, evenals de interne controle op de uitvoering van gesubsidieerde taken.

Benodigde weerstandscapaciteit

Door bovengenoemde beheersmaatregelen is een weerstandscapaciteit nodig van circa € 62.000.

7. Ziekteverzuim

In de begroting wordt uitgegaan van een norm voor ziekteverzuim van 5%. In geval van een hoger ziekteverzuim, is er sprake van productiviteitsverlies. De kans is, gelet op de voorgaande jaren, groot (50% - 75%), de financiële impact gemiddeld (€ 155.000 - € 235.000), gerekend over een periode van een jaar.

Beheersmaatregelen

- Het verzuimbeleid van OZHZ. In paragraaf 5.1 Personeel & Organisatie is het verzuimbeleid uitgebreid toegelicht.
- Monitoren ziekteverzuim gedurende het jaar.
- Bij structurele hogere trend financieel dekking voorstel AB.

Benodigde weerstandscapaciteit

Door bovengenoemde beheersmaatregel is een weerstandscapaciteit benodigd van circa € 155.000.

8. Herziening omgevingsrecht

Momenteel wordt gewerkt aan een fundamentele herziening van het omgevingsrecht. Gestreefd wordt naar één wet met onderliggende uitvoeringsregelgeving. Deze Omgevingswet zal betrekking hebben op bouwen, ruimtelijke ordening, milieu, water, natuur, infrastructuur en ontgroningen en raakt daarmee rechtstreeks het werkdomein van OZHZ. Thans lopende separate wetstrajecten als de genoemde Wkb en de VTH-kwaliteitseisen zullen op termijn (deels of geheel) onderdeel worden van de Omgevingswet. Gekozen is voor een Omgevingswet als raamwerk, waarbij uitwerking van diverse vraagstukken en onderwerpen die voor de uitvoeringspraktijk cruciaal zijn, in onderliggende regelgeving plaatsvindt. Naar verwachting zal in 2015 steeds meer helderheid komen over de impact voor OZHZ en zijn opdrachtgevers.

Beheersmaatregelen

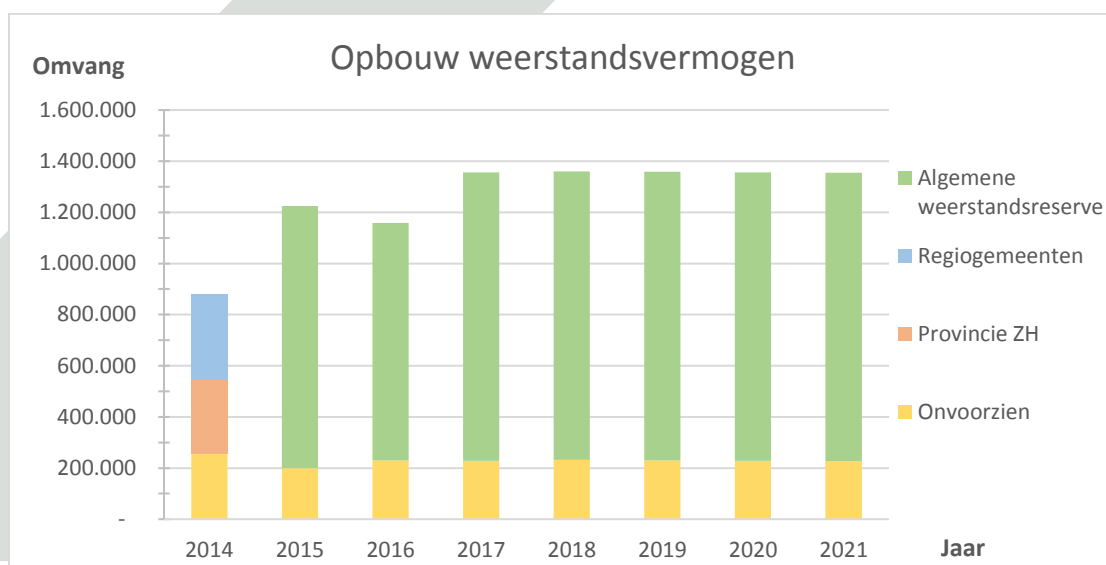
- Het capaciteitsbeleid van OZHZ (zie hoofdstuk 5.1). Voor de wettelijke taken geldt dat budgetten binnen zekere marges mogen fluctueren. Doelstelling is om 85% van de benodigde capaciteit in te vullen met eigen formatie. Voor het restant wordt de zogenaamde "flexibele schil" ingezet.

Benodigde weerstandscapaciteit

Gegeven de onzekerheden kan de financiële impact nog niet worden bepaald.

2.5 Weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van OZHZ bestaat uit de algemene reserve en het budget onvoorzien. De omvang van het weerstandsvermogen per 31/12/2017 bedraagt € 1,36 mln. Gegeven het risico profiel is een weerstandsvermogen van € 1,35 mln. benodigd. Het weerstandsvermogen is momenteel op peil, maar gezien de risico's is de kans dat de komende jaren een beroep zal moeten worden gedaan op het weerstandsvermogen groter geworden.

2.6 Kentallen

Ook op grond van de netto schuldquote, solvabiliteit en structurele exploitatieruimte kan worden geconcludeerd dat de vermogenspositie van OZHZ op orde is.

OZHZ	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Mjr. begr 2019	Mjr. Begr. 2020	Mjr. Begr. 2021
Netto schuldquote	-6%	-7%	-7%	-7%	-7%	-7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-6%	-7%	-7%	-7%	-7%	-7%
Solvabiliteitsratio	39%	22%	31%	31%	31%	31%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%	1%	1%	1%	1%

Een negatieve netto schuldquote houdt in dat OZHZ, na aftrek van de vorderingen, netto geen schulden heeft.

De solvabiliteitsratio is de verhouding tussen eigen vermogen en de totale passiva.

De structurele exploitatieruimte is de post onvoorzien, die onderdeel is van het weerstandsvermogen.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

De omvang van de kapitaalgoederen is relatief beperkt, aangezien OZHZ de kapitaalgoederen grotendeels huurt of leaset. Voorbeelden zijn:

- het huurcontract inzake de locatie Post 120;
- de uitbesteding van de ICT dienstverlening bij het SCD (en derhalve geen eigen investering in een netwerk, rekencentrum en generieke hardware);
- leasecontracten voor het wagenpark.

De kapitaalgoederen van OZHZ betreffen voornamelijk gedane investeringen in de ICT sfeer, specifiek voor OZHZ. Daarbij gaat het om digitalisering van de archieven.

Bij de vorming van OZHZ zijn de vaar- en voertuigen en specifieke apparatuur “om niet” overgenomen van de provincie. De onderhoud- en gebruikskosten van deze activa worden gedekt uit de provinciale bijdrage. Binnen de materiële budgetten die vanuit de provincie zijn opgenomen bij OZHZ zijn middelen vrijgemaakt om te zijner tijd de kapitaallasten te kunnen opvangen van de noodzakelijke vervangingen van de kapitaalgoederen. Bij de start van OZHZ is met de provincie overeengekomen dat de provincie de eerstkomende vervanging van de Pandion voor zijn rekening neemt.

Onderstaand een overzicht van de materiële vaste activa per categorie.

Materiële vaste activa (bedragen in €)	31-12-2016
Huisvesting	744.663
ICT	185.066
Kantoormeubilair	370.478
Totaal	1.300.207

Huisvesting

Dit betreft de in 2015 en 2016 gedane huurdersinvesteringen van OZHZ in de nieuwe locatie Post 120. Deze hebben betrekking op werktuigbouwkundige, elektrotechnische installaties, de archiefinstallaties, het dakterras en douche- en kleedruimtes. OZHZ is verantwoordelijk voor het onderhoud. Per 1-1-2016 wordt er afgeschreven.

Kantoormeubilair

Al het kantoormeubilair is bij de verhuizing naar Post 120 afgeboekt en vervangen door nieuw meubilair. Per 1-1-2016 wordt er afgeschreven op het meubilair.

ICT

De ICT kapitaalgoederen betreft de investering in het digitale archieven en de ICT en data voorzieningen in de nieuwe huisvesting. Per 1-1-2016 wordt er afgeschreven.

4. Financiering

De financieringsparagraaf in de begroting is, in samenhang met de financiële verordening die in artikel 216 van de Provinciewet is voorgeschreven, een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. In het Treasurystatuut (vastgesteld door het AB op 24 november 2016) zijn het begrippenkader en de doelstellingen van de treasuryfunctie geformuleerd en geconcretiseerd naar de verschillende deelgebieden van treasury, risicobeheer, financiën en kasbeheer. Ook zijn de organisatorische randvoorwaarden weergegeven. Tot slot zijn in het statuut de uitgangspunten vastgelegd voor de informatie die noodzakelijk is om het gehele proces beheersbaar en meetbaar te houden.

4.1 Algemene ontwikkelingen

De treasuryfunctie is gebaseerd op de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Een belangrijk element daarbij is het meer zicht krijgen op de ontwikkeling van de financieringspositie, zowel op de korte als lange termijn. Dit betreft dan met name het in beeld brengen van de behoefte aan financieringsmiddelen, gerelateerd aan de investeringsplanning en de inzet van vrijvallende dan wel beschikbaar komende financieringsmiddelen.

Decentrale overheden zijn sinds 2014 verplicht om overtollige kasgelden aan te houden in de Schatkist van het Rijk.

4.2 Risicobeheer

Algemene uitgangspunten met betrekking tot het risicobeheer zijn:

- leningen en garanties mogen uitsluitend verstrekt worden conform de Wet fido en na tussenkomst van het dagelijks bestuur;
- het gebruik van derivaten is toegestaan conform de Wet, maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's.

4.3 Renterisicobeheer

Algemene uitgangspunten met betrekking tot het renterisicobeheer zijn:

- geen overschrijding van de kasgeldlimiet en renterisico norm conform de Wet fido;
- nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- de rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie;
- streven naar spreiding in de rentetypische looptijden en uitzettingen.

4.4 Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de organisatie haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming, dus met uitzondering van de stortingen in de reserves. Voor 2018 bedraagt deze limiet 8,2% van € 23,1 miljoen (omvang begroting) = € 1,9 miljoen.

4.5 Renterisico norm

Het renterisico op de lange financiering wordt wettelijk begrensd door de renterisico norm. Als lange financiering wordt volgens de Wet fido aangemerkt: alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd groter dan 1 jaar. Het renterisico wordt gedefinieerd als het minimum van de netto nieuw aangetrokken schuld en de betaalde aflossingen, vermeerderd met het saldo van de contractuele renteherzieningen op de opgenomen en uitgezette geldleningen. Het renterisico op de lange termijn wordt beperkt tot de in de wet genoemde 20% van de restant hoofdsom van de rentetypische langlopende leningen. Achterliggende reden voor het gebruik van de renterisico norm is de spreiding van het renterisico over de jaren.

4.6 Relatiebeheer

Het betalingsverkeer is in hoofdzaak geconcentreerd bij de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten. In 2013 heeft OZHZ een (verplichte) overeenkomst afgesloten met het ministerie van Financiën inzake het schatkistbankieren.

4.7 Leningenportefeuille

Voor het begrotingsjaar heeft OZHZ geen leningen in de portefeuille. De liquide positie is momenteel ruim voldoende.

5. Bedrijfsvoering

De Nota Bedrijfsvoering van OZHZ geeft de kaders weer voor de bedrijfsvoering in de periode 2016 - 2019. Verdere uitwerking vindt plaats in de paragrafen bedrijfsvoering, financiering, weerstandsvermogen en onderhoud kapitaalgoederen van deze begroting. Deze paragraaf over de bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

5.1 Personeel & Organisatie

Doorontwikkeling OZHZ

De ontwikkelingen in de omgeving (onder meer Omgevingswet, Wkb, Brzo en bestuurlijke herindeling) en veranderende maatschappelijke eisen hebben impact op de organisatie van OZHZ. Sinds de zomer van 2016 is daarom een doorontwikkelingstraject gaande. De beoogde veranderingen in de interne sturing en cultuur worden ondersteund door een aanpassing van de structuur van de organisatie (formele reorganisatie) die per 1 april 2017 is in gegaan. Door minder managementdichtheid en meer verantwoordelijkheid voor de medewerkers kan OZHZ beter en sneller inspelen op de vraag van opdrachtgevers. De afdelingen en bureaus zijn komen te vervallen en omgevormd tot units waarin processen op logische wijze worden geordend.

De komende jaren staan in het teken van het verder doorgroeien naar het beoogde sturingsconcept en bijbehorende cultuurverandering.

Strategische Personeelsplanning

Basis voor de wendbaarheid van de organisatie zijn de medewerkers. Uitdaging is om medewerkers en management te equiperen om hier een bijdrage aan te leveren. De veranderende omgeving vraagt om een toekomstgericht personeelsbestand met taakvolwassen, zelfstandige en zelfsturende medewerkers en een management dat strategisch stuurt en faciliteert. Belangrijk instrument is de Strategische Personeelsplanning (SPP). Doelstelling is om het personeel perspectief en doorgroeimogelijkheden te bieden, uiteraard in lijn met de organisatie ontwikkeling. Belangrijkste uitdaging is het vasthouden en verder (door)ontwikkelen van kennis en kunde en het aantrekken van hooggekwalificeerd personeel.

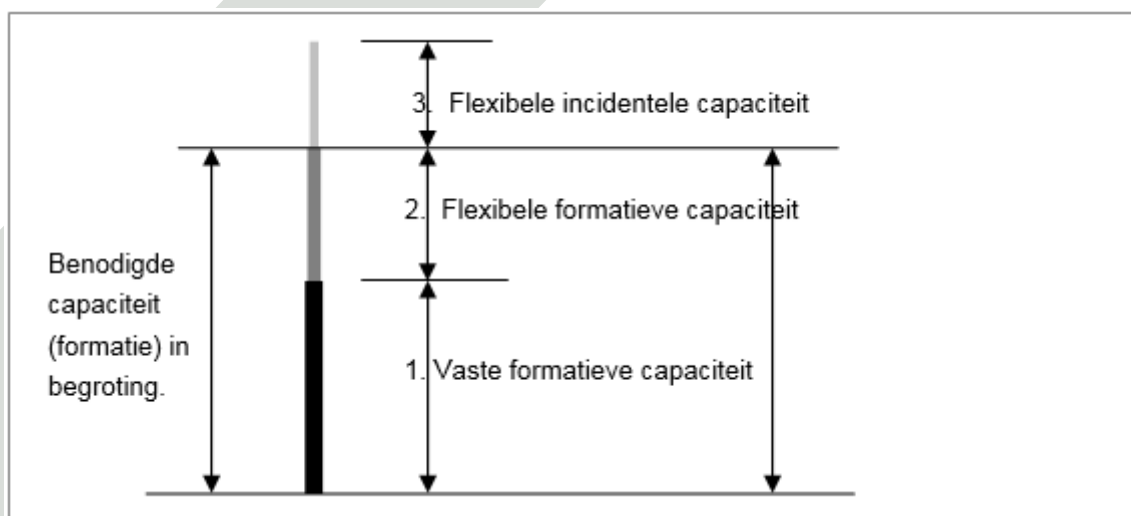
Op basis van een jaarlijkse cyclus wordt het ontwikkelperspectief benoemd en worden afspraken gemaakt over competentie management. Per functie zijn de benodigde competenties vastgelegd in een competentiewoordenboek. Jaarlijks vindt minimaal een start- en evaluatiegesprek plaats per individuele medewerker. In deze gesprekken komt, naast de inhoudelijke werkafspraken ook de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers aan de orde.

Het SPP zal worden geactualiseerd

Capaciteitsbeleid

De omzet van OZHZ is per taakveld in verschillende mate variabel. Daarom streeft OZHZ flexibilisering na ten aanzien van de eigen interne capaciteit. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de verschillende taakvelden; onderdelen met een meer variabele omzet (bijvoorbeeld bouw en expertise en advies) hebben een hogere flexibele schil, dan de onderdelen die de wettelijke milieutaken uitvoeren.

Doelstelling is een gemiddelde flexibele schil van 15% van de totale eigen formatie. In 2016 bedroeg de flexibele schil 18%. Vanaf 2017 is de omvang van de flexibele schil circa 17%, onder invloed van de gemeentelijke bezuinigingen.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim bij OZHZ is afgelopen jaren flink gedaald. OZHZ streeft naar een ziekteverzuim van minder dan 5%, de gehanteerde norm in de begroting is 5%. Het ziekteverzuim in 2016 bedroeg 5,3%.

Vanaf 2014 zijn structurele verbeteringen in gang gezet om het ziekteverzuim te beperken. In het begin heeft de focus gelegen op het korte termijn beïnvloedbare deel van het ziekteverzuim; bijvoorbeeld door een vaste ziekmeldingsprocedure en het bespreekbaar maken van verzuimgedrag. Zo is het verzuimgedrag vast onderwerp bij de personeelsgesprekken.

Daarna is de focus verbreed naar het meer langdurige ziekteverzuim. OZHZ heeft diverse medewerkers met chronische medische problemen die regelmatig (en in meerdere jaren) langdurig verzuimen. De bedrijfsarts geeft aan dat het aantal gevallen waarbij sprake is van een relatie tussen het verzuim en het werk, relatief laag is. Centraal in de aanpak staat het in contact blijven met de langdurig zieke medewerker, met inachtneming van de regels die zijn vastgelegd in de Wet verbetering poortwachter. Daarnaast houden managers rekening met het feit dat het te doorlopen traject als werkgever bij ziekte van de medewerker twee jaar kan duren. Hierbij wordt ingezet op het juist volgen van procedures zodat de zorg voor de medewerker eventueel wordt overgenomen door het UWV middels het toekennen van een WIA-uitkering.

5.2 ICT

OZHZ wil op de langere termijn volledig digitaal, plaats en tijdsafhankelijk werken. In Post 120 wordt digitaal werken gecombineerd met het concept van de activiteit gebonden ICT-werkplek.

Het afgelopen jaar zijn grote stappen gezet. De ICT-infrastructuur is stabiel, en faciliteert werken op afstand. OZHZ is voor de periode van 1 april 2014 tot 1 april 2021 een dienstverleningscontract aangegaan met het SCD inzake de ICT- en overige dienstverlening. Aan het AB wordt in 2017 een procesvoorstel voorgelegd inzake het bestuurlijke besluitvormingstraject met betrekking tot de ICT- en andere dienstverlening vanaf 1 april 2021. Medio 2017 zal het SCD een aanbieding doen inzake de ICT dienstverlening in de periode 1 april 2019 tot 1 april 2021.

De volgende stap richting digitaal werken is het volledig digitaal afhandelen van werkprocessen. Dit is ook essentieel als voorbereiding op de Omgevingswet. Het verder verbeteren van het gebruik van het zaak-, document- en archiefsysteem Join is daarbij van belang. Join faciliteert het digitaal behandelen en archiveren van documenten. Daarnaast is Join het centrale zaaksysteem, waar andere backoffice applicaties op aansluiten, zoals het ICT-systeem voor vergunningen, toezicht en handhaven Squit XO. Join is niet ingericht op de individuele medewerkers, maar op rollen waarin meerdere medewerkers zitten. Dit vermindert de kwetsbaarheid, het maakt de onderlinge vervanging makkelijker en het maakt het mogelijk dat medewerkers in teams samenwerken. Dat vraagt een andere manier van werken van de medewerker en van het management. Daarmee sluit het systeem aan bij de doorontwikkeling.

Met het digitaal werken, neemt het belang van informatiebeveiliging toe. Informatie moet beschikbaar zijn, betrouwbaar zijn en mag niet in onbevoegde handen komen. In 2016 heeft OZHZ besloten om voor de informatiebeveiliging het normenkader van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten te gebruiken. De bestaande ICT-infrastructuur en ICT-systemen voldoen al op veel punten aan dit normenkader. Samen met het SCD is een analyse gestart om de noodzakelijke aanvullende maatregelen in kaart te brengen en uit te voeren.

5.3 Financiën

Per 1 januari 2017 maakt OZHZ gebruik van Afas Software voor de financiële administratie. Afas biedt standaard een volledig geïntegreerd tijdverantwoordings- en financieel pakket. Het pakket is gebruiksvriendelijk, bevat een standaard procesinrichting en beschikt over een uitgebreide rapportagemodule.

OZHZ voert per deze datum ook de financiële administratie volledig in eigen beheer uit. De separate dienstverleningsovereenkomst met het SCD voor de financiële dienstverlening is opgezegd.

Begin 2017 is de regionale aanbesteding afgerond van de accountantscontrole in de periode 2017-2020. Gunning heeft plaatsgevonden aan BDO Accountants.

5.4 Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg van OZHZ is ondergebracht in het kwaliteitssysteem. OZHZ is ISO-9001 gecertificeerd. Het kwaliteitshandboek van OZHZ beschrijft het systeem, de organisatie, de bedrijfsactiviteiten met de hoofdprocessen en de daarop uit te voeren kwaliteitscontrole en evaluatie. Het systeem wordt actueel gehouden door de kwaliteitsmanager, ondersteund door het kwaliteitsteam. De kwaliteitsmanager draagt ook zorg voor de interne kwaliteitscontrole (actualisatie en auditing). De directie en het managementteam worden periodiek geïnformeerd.

In de ISO norm staat risicomanagement centraal. OZHZ heeft het voornemen om de beheersing van de meer risico gestuurd te laten plaatsvinden. De uitrol van het risicomanagement zal zijn beslag krijgen in het kwaliteitssysteem.

V BIJLAGEN

Bijlage 1 Omzet 2017 en 2018

Omzettafel 2017					
Opdrachtgevers	Inwonerbijdrage	Wettelijke taken	Adviezen en projecten	Subsidies	Overig
				Totaal	7.4 Milieubeheer
Ablasserdam	59.390	1.047.070		1.106.460	312.100
Binnenmaas	85.564	399.492		485.056	485.056
Cromstrijen	38.218	170.190		208.408	208.408
Dordrecht	355.943	4.780.001		5.135.944	2.054.378
Giessenlanden	43.326	1.109.708		1.153.034	356.088
Gorinchem	105.285	440.177		545.462	545.462
Hardinxveld-Giessendam	53.190	336.892		390.082	390.082
Hendrik Ido Ambacht	87.328	313.619		400.947	400.947
Korendijk	32.185	146.344		178.529	178.529
Leerdam	61.642	998.609		1.060.251	281.507
Molenwaard	86.724	587.022		673.746	673.746
Oud-Beijerland	70.863	235.196		306.059	306.059
Papendrecht	96.130	378.440		474.570	474.570
Sliedrecht	74.147	393.738		467.885	467.885
Strijen	26.081	167.307		193.388	193.388
Zederik	40.972	295.561		336.533	336.533
Zwijndrecht	133.107	575.252		708.359	708.359
Provincie Zuid-Holland	578.905	6.152.756		6.951.661	6.951.661
Overige / restanten en bijstellingen		53.300-		29.700	-
TOTAAL	2.029.000	18.474.074	2.306.915	220.000	83.000
				#####	#####

Omzettafel 2018

Opdrachtgevers	Wettelijke				Totaal	7.4 Milieubeheer	8.3 Wonen en Bouwen
	Inwonerbijdrage	taken	Adviezen	Subsidies			
Alblasserdam	59.390	1.047.070			1.106.460	312.100	794.360
Binnenmaas	85.564	399.492			485.056	485.056	-
Cromstrijen	38.218	170.190			208.408	208.408	-
Dordrecht	355.943	4.780.001			5.135.944	2.054.378	3.081.566
Giessenlanden	43.326	1.109.708			1.153.034	356.088	796.946
Gorinchem	105.285	440.177			545.462	545.462	-
Hardinxveld-Giessendam	53.190	336.892			390.082	390.082	-
Hendrik Ido Ambacht	87.328	313.619			400.947	400.947	-
Korendijk	32.185	146.344			178.529	178.529	-
Leerdam	61.642	998.609			1.060.251	281.507	778.744
Molenwaard	86.724	587.022			673.746	673.746	-
Oud-Beijerland	70.863	235.196			306.059	306.059	-
Papendrecht	96.130	378.440			474.570	474.570	-
Sliedrecht	74.147	393.738			467.885	467.885	-
Strijen	26.081	167.307			193.388	193.388	-
Zederik	40.972	295.561			336.533	336.533	-
Zwijndrecht	133.107	575.252			708.359	708.359	-
Provincie Zuid-Holland	578.905	6.152.756		220.000	6.951.661	6.951.661	-
Overige / restanten		26.700-		83.000	56.300		
TOTAAL	2.029.000	18.500.674	2.306.915	220.000	#####		

Bijlage 2 Informatie voor verbonden partijen

a) de naam en de vestigingsplaats;	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, gevestigd te Dordrecht.																																								
b) het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;	De regeling is door de colleges getroffen ter ondersteuning van de 17 regiogemeenten in Zuid-Holland Zuid en van de provincie Zuid-Holland bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.																																								
c) het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;	De stemverhoudingen (het belang) juli 2017 t/m juni 2018 zijn gebaseerd op de omzetverhoudingen 2016 zoals deze blijken bij de jaarrekening. <table> <tr> <th></th><th></th></tr> <tr> <td>Alblasserdam</td><td>1.107.403</td></tr> <tr> <td>Binnenmaas</td><td>571.333</td></tr> <tr> <td>Cromstrijen</td><td>250.508</td></tr> <tr> <td>Dordrecht</td><td>6.344.744</td></tr> <tr> <td>Giessenlanden</td><td>1.096.625</td></tr> <tr> <td>Gorinchem</td><td>574.340</td></tr> <tr> <td>Hardinxveld-Giessendam</td><td>387.099</td></tr> <tr> <td>Hendrik-Ido-Ambacht</td><td>513.676</td></tr> <tr> <td>Korendijk</td><td>219.589</td></tr> <tr> <td>Leerdam</td><td>1.169.411</td></tr> <tr> <td>Molenwaard</td><td>661.603</td></tr> <tr> <td>Oud-Beijerland</td><td>324.730</td></tr> <tr> <td>Papendrecht</td><td>559.875</td></tr> <tr> <td>Sliedrecht</td><td>538.497</td></tr> <tr> <td>Strijen</td><td>214.679</td></tr> <tr> <td>Zederik</td><td>415.647</td></tr> <tr> <td>Zwijndrecht</td><td>764.285</td></tr> <tr> <td>Provincie</td><td>8.422.966</td></tr> <tr> <td>TOTAAL</td><td>24.137.011</td></tr> </table>			Alblasserdam	1.107.403	Binnenmaas	571.333	Cromstrijen	250.508	Dordrecht	6.344.744	Giessenlanden	1.096.625	Gorinchem	574.340	Hardinxveld-Giessendam	387.099	Hendrik-Ido-Ambacht	513.676	Korendijk	219.589	Leerdam	1.169.411	Molenwaard	661.603	Oud-Beijerland	324.730	Papendrecht	559.875	Sliedrecht	538.497	Strijen	214.679	Zederik	415.647	Zwijndrecht	764.285	Provincie	8.422.966	TOTAAL	24.137.011
Alblasserdam	1.107.403																																								
Binnenmaas	571.333																																								
Cromstrijen	250.508																																								
Dordrecht	6.344.744																																								
Giessenlanden	1.096.625																																								
Gorinchem	574.340																																								
Hardinxveld-Giessendam	387.099																																								
Hendrik-Ido-Ambacht	513.676																																								
Korendijk	219.589																																								
Leerdam	1.169.411																																								
Molenwaard	661.603																																								
Oud-Beijerland	324.730																																								
Papendrecht	559.875																																								
Sliedrecht	538.497																																								
Strijen	214.679																																								
Zederik	415.647																																								
Zwijndrecht	764.285																																								
Provincie	8.422.966																																								
TOTAAL	24.137.011																																								
d) de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;	<i>Eigen vermogen</i> verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar: 01/01/2018 1.300.000 31/12/2018 1.300.000 <i>Vreemd vermogen</i> verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar: 01/01/2018 5.000.000 31/12/2018 5.000.000																																								
e) de verwachte omvang van het financiële resultaat van OZHZ in het begrotingsjaar.	Het verwachte resultaat voor begrotingsjaar 2018 bedraagt € 0.																																								

Bijlage 3   Zienswijzen begroting 2018